

החברותא

בס"ד ערש"ק פר' שמות כ"א טבת תשע"ז

החברותא בטאון פנימי לחברים גליון מס 548

פנינים יקרים

ואלה שמות בני ישראל הבאים מצרימה (א. א) מבאר רש"י אע"פ שמנה אותם בחייהם חזר ומנה אותם במיתתן להודיע חיבתן שנמשלו לכוכבים. נשאלת השאלה למי בקש להודיע חיבתן של ישראל? התירוץ הקב"ה מבקש להודיע לישראל את חיבתן של הקב"ה לישראל עצמן. כל יהודי ויהודי מחויב לדעת כי השי"ת אוהב את כל אחד מישראל. משום כך מסיים רש"י ואומר שנמשלו לכוכבים המאירים את חשכת הלילה כך ברא הקב"ה את ישראל כדי שיפוצו את אור התורה לעולם.

ואלה שמות בני ישראל הבאים מצרימה וכו' (א. א) צ"ב למה כתיב ואלה שמות בני ישראל ולא אלה בני ישראל. גם למה כתיב "הבאים" בלשון הוה מאידך בסוף הפסוק כתיב איש וביתו "באו" בלשון עבר. ונראה דהשבטים עיצבו כל תפקיד בחיים שיהיה מותאם לשמו של כל אחד ואחד כך שגם לאחר מיתתם שמו וערכו עליהם לכך כתוב בלשון אלה "שמות". וגם כתוב בלשון הוה הבאים כי השפעתם נמשכת בכל העתים. משא"כ שבעים הנפש לא הוזכר שמם רק בחייהם כשירדו למצרים (בפרשת ויגש) ולכך כתוב בלשון עבר איש וביתו באו. מכאן לכל הדורות שיש הזוכים ששמן מלווה אותם גם אחר הסתלקותם והוא בשעה שמעצבים תפקידם בחיים וד"ל.

הנה עם בני ישראל רב ועצום ממנו (א. ט) פסוק זה בא ללמדנו כי בשעה שבני ישראל מאוחדים וחשים כעם אחד, מיד מרגישים הגויים כי עם זה הוא רב ועצום ואין כל אומה יכולה להם. משל לאבא שבקש מכל ילדיו שיבואו לביתו לבקרו. האב החזיק בידו חבילת זרדים (ענפים דקים) חילק האב לכל אחד מילדיו ענף דק אחד ובקש לשכרו, שיברו בניו את הענפים בקלות. עכשיו אמר אביהם ינסה כל אחד לשבור אגודה שלמה. ניסו ולא עלה בידם, סיכם האב ואמר הרי כל זמן שמאוחדים כחבילה זו אין איש יכול לכם... (רבי ישראל מרוזין)

וימררו את חייהם בעבודה קשה בחומר ובלבנים ובכל עבודה כשדה את כל עבודתם אשר עבדו בהם בפרך (א. יד) מצינו במדרש אריב"ל שבטו של לוי פנוי היה מעבודת פרך. יש להבין הלא סיבת שעבוד מצרים לקיים מה שנאמר בברית בין הבתרים ידוע תדע כי גר יהיה זרעך בארץ לא להם וא"כ מדוע בני לוי לא עונו. אפשר לומר ע"פ המובא בזה"ק (בראשית דף כו) וימררו את חייהם בעבודה קשה - בקושיה, בחומר - בקל וחומר, בלבנים - בלבון הלבנות, ובכל עבודה בשדה - ברייתא, את כל עבודתם - משנה, בני לוי שבחרו בעמלה של תורה ועבודת השי"ת קיימו עבודת הפרך בתורה ועבודת השי"ת.

ותיראן המיילדות את האלקים ולא עשו כאשר דיבר אליהן מלך מצרים (א. יז) מלך מצרים דרש מהמיילדות העבריות להמית כל בן שיוולד ומתוך ראת השמים שבהן לא עשו כאשר דיבר אליהם מלך מצרים אך לא נרתעו מלהמשיך בתפקידם מלמדנו שלא יירא אדם במלוי תפקידו כרב ומלמד מחשש שמא ייכשל בפסק דין שאינו ראוי, אדרבה ירא השמים הדואג שלא ייכשל הוא המתאים לתפקיד רם זה. (חפץ חיים)

ותשלח את אמתה ותקחה (ב. ה) אמרו חז"ל בת פרעה שלחה את ידה אל התיבה, וידה התארכה מאד עד שיכולה היתה להגיע לתיבה. בת פרעה ידעה שהתיבה מרוחקת ממנה מאד ובכ"ז שלחה את ידה, רואים מכאן כאשר נדרש מאדם לעשות מעשה אל יחשוב חשבונות בלבו יתר על המדה עליו לעשות את ההשתדלות המקסימלית וה' יהיה בעזרו...

ותקרא שמו משה ותאמר כי מן המים משיתחו (ב. י) מצינו בחז"ל (ויקרא א) שלמשה רבינו היה עשרה שמות שהם: ירד, חבר, יקותיאל, אבי גדור, אבי סוכו, אבי זנוח, טוביה, שמעיה ומשה. למרבה הפלא כמעט כל השמות שקעו ונשכחו מלב ולא נקבע לדורות אלא השם שנתנה לו בת פרעה. אלא שם זה מסמל את הכרת הטוב ועל מדת הרחמים, וכן כתוב בתורה ותקרא שמו משה ותאמר כי מן המים הצילו משיתחו. לכן נקבע לדורות שם משה - תורת משה.

(רבי מרדכי באנט)

שיחת קודש ממורנו ורבנו זיע"א

האשק שיחת הרא"ש ז"ע"א פרשת בא תשל"א ה'בא ל'זפ"ס ע"א א.א.

זו נהיה דוד בחינת משיח, דוד מלך ישראל חי וקיים. וכמו כן כל אחד ואחד בכח אהבה כזו נהיה בחינת משיח פרטי. כמו שדוד זכה להיות משיח כללי. כי כל אחד ואחד יש בו בחינת משיח פרטי. ולכן הגלות כ"כ ארוכה, כי הקב"ה תובע מאתנו אהבת דוד ויהונתן, שכל אחד יהיה דוגמת משיח בן דוד.

אך כל זמן שלקליפה יש כח לא יכול להיות שיהיה שלום בין איש לרעהו, ובכל המקומות, בין בביתו בין בעסקיו, יש מחלוקת. למה יש מחלוקת? לא בגלל שהשני פוגע בו, רק לכל אחד יש אש מעצמו. השורש הוא בו בעצמו, אף אחד לא פוגע בו. היום נוכחתי לראות את זה, כאשר הייתי בביהכנ"ס פתחתי סידור והדף התהפך למקום אחר, ממקום שהייתי צריך שם, הדבר בער בי והתרגזתי, ונוכחתי לראות שלא החבר מרגיז את האדם, כי הנה גם הדומם מרגיז אותו, נמצא אם כן שלא החבר פוגע בו. רק מה, יש ניצוצות שצריך להעלות. הדף הזה היה צריך לחזור למקומו הנכון, ולא היה יכול לחזור רק על ידי יסורים, שיהיה אכפת לי, ואני אתרגז, ואלמד מזה שכל אחד נפגע מעצמו. הכח של הקליפה הוא לעשות פירוד, אך כאשר האדם מכיר טוב את עצמו הוא יודע שהאש שבוערת בו היא רק ממנו, בגלל שהוא צריך להעלות את הניצוצות וכשהוא מתגבר זה נהיה רצון.

החיות של הקליפה היא מחלוקת, ולכן כל

"כל ישראל יש להם חלק לעולם הבא", ולכל אחד יש ניצוץ מהצדיק אמת שממנו הוא מתקיים, וכשאינו לו את הניצוץ הזה הוא כלה מן העולם. וזוהי תכלית הבריאה שכל אחד בעולם הזה יגיע לבחינה כזו של צדיק אמת, ויבער את הקליפה שלו, וממילא יתעלו כל הניצוצות שנפלו בשבי. ולכל נשמה יש חלק בניצוצות אלו, ולכן הגלות כ"כ ארוכה, כי צריך להעלות את הניצוצות שנפלו ע"י חטא עץ הדעת, והנה שלימות הקדושה לא יכול להיות במציאות רק כאשר הצדיק יהיה בחינת "ויאמר ה' אל משה בא אל פרעה", שהקב"ה אומר לו מאחר שאתה בערת את הקליפה והגעת לשלימות הגוף אתה הוא המציאות של העולם, וכל הדין שדיבר אתו בחוצפא כלפי שמיא נהפך לנפש בבחינת גוף, ועל ידי זה נודעתי בעולם לבחינה זו כל אחד צריך להגיע, ובהיות שכל ישראל יש להם חלק לעולם הבא, כל אחד יכול להגיע לבחינה זו. ולשם זה צריך כל אחד שיהיה לו התקשרות לצדיק אמת, ואז יהיה לו שלימות ע"י הצדיק אמת, "וכל הרשעה כולה כעשן תכלה", ואז נהיה הכל רחמים.

אולם במצב הזה שאנו בו עכשיו, שאין בינינו אחדות, זה לא יכול להיות לעולם. הרבש"ע נתן לנו את התורה ובה הראה לנו שצריך להיות באחדות, כמו שרואים בפרשה של דוד ויהונתן שהיו בגוף והיתה להם כזו אהבה מבחינת "נפש", ובכח אהבה

שיחת קודש ממורנו ורבנו זיע"א

המשך מעמ' קודם

זמן שיש קליפה יש מחלוקת, וכל עוד שלא נהיה התיקון השלם יש קליפות, וממילא יש מחלוקת, כי היא רוצה שיהיה לה קיום, וכן היא מפרידה בין אחים ע"י המחשבות שהיא מכניסה בלבם על חברו. אבל אם הוא מכיר את עצמו, ו"חטאתי נגדי תמיד", מיד הוא רואה בזה את הניצוץ שהוא צריך לתקן. כי גם לקליפה יש התקשרות עם הקדושה, ומתוך הפיתויים של הקליפה הוא יכול לשמוע את ההד של הקריאה של הקדושה שקורא לו לתקן את הניצוץ. ובאותה האש שהקליפה מבעירה בו הוא בוער על הקליפה בכדי להעלות את הניצוץ הזה, ובכך לקיים מחיית עמלק שהוא הקליפה. וכאשר הוא מעלה את הניצוץ הזה שמבקש - ע"י המחלוקת שמבעיר בו - להתעלות, מיליוני ניצוצות ש"מבטן שאול שועת"י מתעלים עמו. ולכן זה מאד קשה, כי הקליפה עושה מחלוקת ביו אנשים כ"כ גדולים בכדי שהניצוץ הזה לא יתעלה. היא מסכימה שיתקן הרבה הרבה ניצוצות, רק לא את הניצוץ הזה.

מה סיבת הגלות הארוכה הזו? הרי היו צדיקים כ"כ גדולים וכי הם לא יכלו להביא לשלימות הקדושה? שהכלל לא יסבול יותר? אלא שהקב"ה מתאוה לתפילתם של צדיקים, ותמיד הקב"ה רוצה תפילה של

צדיק אמת. האדם כאשר הולך לו והוא מצליח הוא ממשיך, וכאשר מנסה פעם ושתים ולא מצליח הוא מתעייף, ועוזב, כי הוא צריך סיפוק. אך הקליפה אינה מרפה ואינה מתעייפת לעולם. וזו היא המלחמה של האדם עם הקליפה, שלא יתעייף ולא ירפה. וצריך להבין, הרי כל הכח של הקליפה הוא מהקב"ה "כי אני הכבדתי את לבו" כי על ידי הקליפה מתעלים הניצוצות יותר ויותר, ולמה נתן לה הקב"ה כזה כח יותר מהאדם? התשובה היא: בגלל שהקב"ה מתאוה יותר לתפילתם של צדיקים. כאשר הצדיק אמת מעלה את הניצוץ הזה הוא לא יכול להלחם אתו, וכמה שהצדיק אמת יותר נכנס, הקב"ה מתאוה לתפילתם של צדיקים, ולכן יש לקליפה כח כזה. אמנם במשך הזמן הכח של הקליפה נחלש, כמו אדם שמזדקן, כי הרי הרבש"ע רוצה לגאול אותנו "אני ה' בעתה אחישנה", והזמן מתקרב, ואז הצדיקים שבעולם יעלו את הניצוץ הכללי ויקבץ נדחנו מארבע כנפות הארץ. אך התיקון הזה מוכרח להיות ע"י בני האדם, כי האדם גרם לניצוצות שידחו ומי שחטא הוא יתקן, ובשביל זה נתחלקו הנשמות הללו בכל דור ודור עד לשלימות המשיח.

המשך יבוא אי"ה

המשך פציצים יקרים

ומשה היה רועה את צאן יתרו חתנו כהן מדין וינהג את הצאן אחר המדבר (ג, א) במדרש מסופר שמושה רבינו רץ אחר שה אחד שתעה ופרש מן העדר עד שמצאו והחזירו לשלום. לכאורה דבר תימה הוא זה. הרי כשעזב משה את כל העדר היו כולם בסכנה ומדוע זה הפקיר את כל העדר ורץ להשיב שה בודד? אלא ידוע ידע משה רבינו כי כאשר העדר בשלימות לא יאונה לו כל רע בזמן שהרועה לא ישגיח עליהם שעה קלה. רק כאשר עוזב אחד את העדר ותועה בדרך אחרת שם מצויה לו סכנה גדולה. (רבי דוב בער קאליש מסקרנביץ)

אהיה אשר אהיה (ג, יד) "אהיה" עולה במספר כ"א (21) ואם נחשב את המילה אהיה כ"א פעמים נמצא בגמטריה את המילה אמת ($21 \times 21 = 441$) וזה מה שנאמר אהיה אשר אהיה כלומר אהיה כפול אהיה שוה אמת...

וארא אל אברהם אל יצחק ואל יעקב (ג, י) פרש"י וארא אל האבות. וצ"ב מה מוסיף רש"י בהסברו. וכי אין אנו יודעים שאברהם יצחק ויעקב הם האבות הקדושים? אלא רש"י בא ללמדנו כי אל כל אחד ואחד מהאבות הקדושים נגלה הקב"ה בזכות עצמו ולא רק בזכות אבותיו. וכן אומרים בברכת אבות אלקינו המשפיע ביחוד על כל אחד ואחד בנפרד אלקי אבותינו כחשיבה אחת אלקי אברהם המיוחד במדת הרחמים אלקי יצחק המיוחד במדת הגבורה אלקי יעקב המיוחד במדת התפארת. (מתוך רבי מאיר מפרמישלן זיע"א)

וגם אני שמעתי את נאקת בני ישראל אשר מצרים מעבדים אותם (ה, י) המילה "וגם" צריך ביאור וכי מי עוד שמע את נאקת בני ישראל? אלא בשעה שבני ישראל נאנקו תחת עול מצרים, שמע כל אחד מהם גם את נאקת אחיו מבני ישראל למרות שהם בעצמם היו במצוקה מחמת השעבוד. בשכר ההשתדלות של כל אחד להקל מעל סבלו של רעהו בכל יכולתו שמע גם הקב"ה את אנחתם והושיעם. הכלל: עזור אף אתה לאחרים ובודאי יושיעך ה' מכל צרותיך...

הוא אהרן ומושה (ו, כו) מובא במדרש כי פעמים הקדימה התורה את שמו של משה לשמו של אהרן ופעמים הקדימה התורה את שמו של אהרן לשמו של משה ללמד ששקולים הם. וצריך בירור דאין יתכן ששני אנשים יהיו שקולים באותה מדרגה. אפשר לתרץ על פי דברי חז"ל (חולין 98) גדול מה שנאמר במשה ואהרן ממה שנאמר באברהם שאברהם אמר ואנכי עפר ואפר. בכה"ג אינו יכול להשתחוות עם חבריו ולהיות עמו במעלה כאחד דאפילו אם מחשיב עצמו לעפר ואפר בכל זאת יש איזה משהו בערכו. אך משה ואהרן באמנם נחננו מה שהגיעו לדרגת ביטול מוחלט בזה אפשר שיהיו שקולים כאחד. (החווה מלובלין)

וישלך אהרן את מטתו לפני פרעה ולפני עבדיו ויהי לתנין (ז, י) מפסוק זה אנו למדים עד מה רבה כוחה והשפעתה של הסביבה שכן אדם נעלה ובעל מידות עלול להתקלקל כאשר הוא שרוי בחברת אנשים רעים. ולעומת זאת אדם רשע עשוי להיהפך לצדיק גמור בסביבתם של צדיקים. שכן מטה קדוש זה כאשר הושלך לפני פרעה הרשע הפך לתנין. וכאשר שב משה והחזיק במטה שב להיות מטה אלקים. (מהר"מ שפירא מלובלין)

ותעל הצפרדע ותכס את ארץ מצרים (ח, ב) מבאר רש"י מדוע נאמר כאן ותעל הצפרדע בלשון יחיד? אלא צפרדע אחת היתה והיו מכין אותה והיא מתות נחילים. לכאורה הדבר קשה הרי כאשר ראו המצרים כי הצפרדע מתרבה ככל שמכים אותה היה עליהם להפסיק מלהכותה ומדוע המשיכו להכותה עוד ועוד? מכאן למדנו מוסר השכל שאמנם מצד ההגיון היה עליהם להפסיק מלהכות בצפרדע, אולם מדת הכעס ותבערה שבערה בקרבם דחפה אותם להתנקם בצפרדע על כל נחיל ונחיל של צפרדעים שיצאו ממנה. מזה נלמד שגם בעת כעסו עליו לשלוט על עצמו וללמוד לוותר אחרת אין לדבר סוף.

(רבי יעקב ישראל - הסטייפלר זצ"ל)

יו"ל ע"י מערכת החברותא רח' עדני 3 ירושלים

☎ 02 - 5829688 פקס: 02 - 5325477

ת.ד. 5080 ירושלים 91050

לעילוי נשמת מוה"ר ר' אשר ב"ר אריה מרדכי זצ"ל זי"ע

